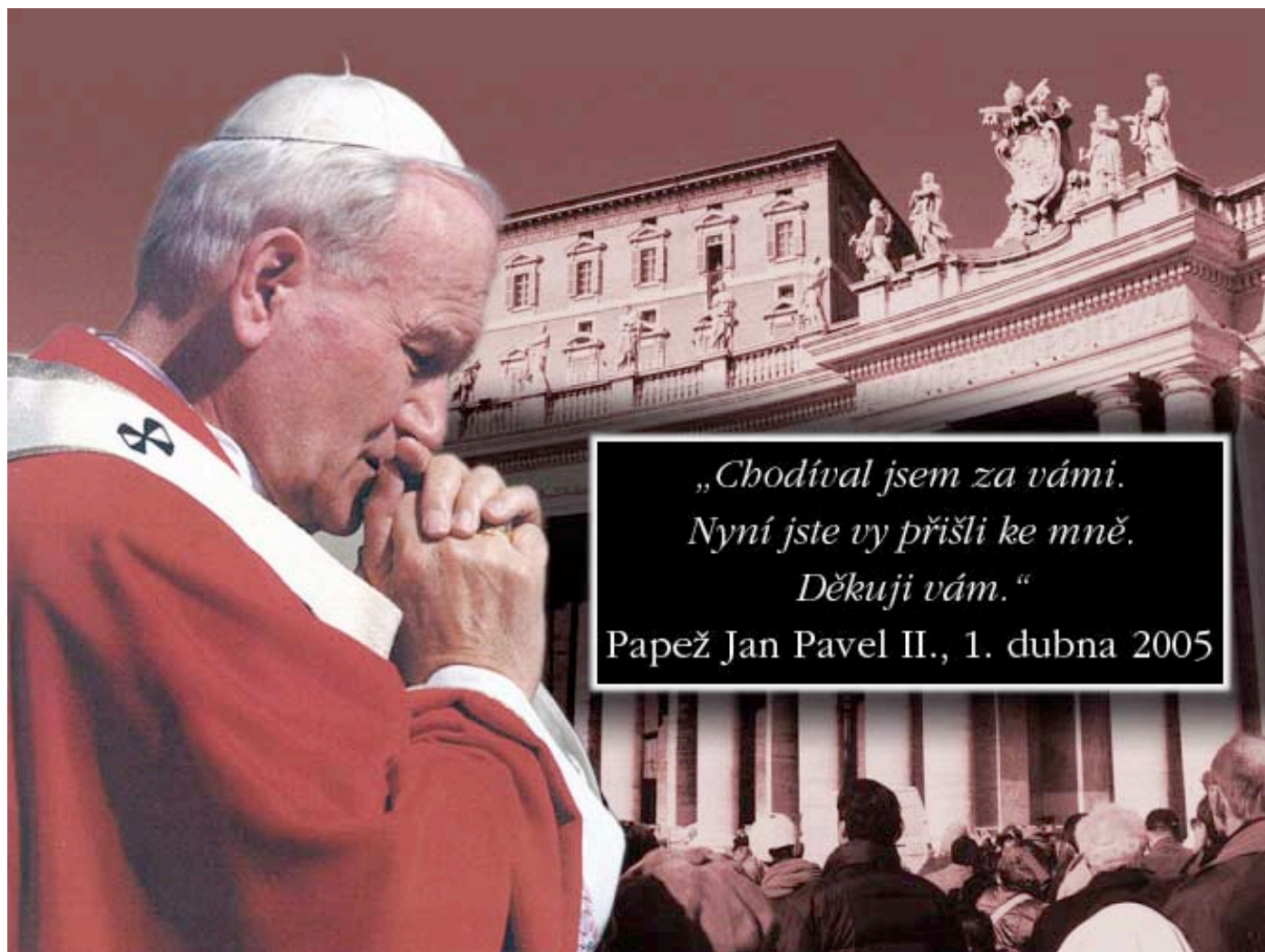

FARNÍ INFORMÁTOR

5. NEDĚLE POSTNÍ – 2. DUBNA 2006

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

K: Bratři a sestry, obraťme se k Tomu, který věrně zachovává svou smlouvu a pokorně prosme:

L: VĚRNÝ BOŽE, VYSLYŠ PROSBY SVÉHO LIDU.

- Za lidi naší doby, aby našli odvahu k přiznání svých zlých skutků, které vrhají lidský úděl do neřešitelných temnot zla, a vydali se za Světlem, které přišlo na svět.
- Za naši farní rodinu, abychom v obrácení se k božskému Mistru a v zakoušení jeho milosrdenství skrze svátost smíření odhalili "pohled", který nás do hloubky zkoumá a zná.
- Za mladou generaci, aby tváří v tvář zlu světa poznala naději, kterou dává Bůh, jenž neposlal svého Syna, aby svět odsoudil, ale aby skrze něho byl spasen.
- Za tvého služebníka, papeže Jana Pavla II., kterého jsi právě před rokem povolal do svého domu, aby byl brzy přiřazen k počtu tvých svatých.
- Smiluj se pro své milosrdenství nad našimi zesnulými a uveď je do světla své slávy.

K: Bože, blíží se hodina, kdy si připomeneme oslavení tvého Syna. Dej nám sílu k jeho následování, abychom i my mohli vejít do života věčného. Prosíme o to skrze Krista našeho Pána.

L: Amen.

LITURGICKÉ TEXTY 5. NEDĚLE POSTNÍ

1. ČTENÍ – JER 31,31-34

Hle, blíží se dni – praví Hospodin – kdy sjednám s Izraelovým a Judovým domem novou smlouvu: ne jako byla smlouva, kterou jsem sjednal s jejich otci, když jsem je vzal za ruku, abych je vyvedl z egyptské země; smlouva, kterou zrušili, ačkoli já jsem byl jejich pánem – praví Hospodin. Taková bude smlouva, kterou sjednám s Izraelovým domem po těch dnech – praví Hospodin: Vložím svůj zákon do jejich nitra, napíšu jim ho do srdce, budu jim Bohem a oni budou mým lidem! Nebude již učit druh druhá, bratr bratra: „Poznej Hospodina!“ Neboť mě poznají všichni od nejmenšího do největšího – praví Hospodin. Jejich nepravosti jim odpustím a na jejich hřích už nevzpomenu.

ŽALM 51

Smiluj se nade mnou, Bože, pro své milosrdenství, – pro své velké slitování zahlad' mou nepravost. – Úplně ze mě smyj mou vinu – a očisť mě od mého hříchu. Stvoř mi čisté srdce, Bože! – Obnov ve mně ducha vytrvalosti. – Neodvrhuj mě od své tváře – a neodnímej mi svého svatého ducha. Vrať mi radost ze své ochrany – a posilni mou velkodušnost. – Bezbožné budu učit tvým cestám – a hříšníci se budou obracet k tobě.

2. ČTENÍ – ŽID 5,7-9

Bratři! Kristus v době, kdy jako člověk žil na zemi, přednesl s naléhavým voláním a se slzami vroucí modlitby k tomu, který měl moc ho od smrti vysvobodit, a byl vyslyšen pro svou úctu k Bohu. Ačkoli to byl Syn, naučil se svým utrpením poslušnosti. Když tak dokončil své dílo, stal se příčinou věčné spásy pro ty, kteří ho poslouchají.

EVANGELIUM – JAN 12,20-33

Mezi těmi, kdo přišli do Jeruzaléma jako poutníci, aby se o svátcích zúčastnili bohoslužeb, byli i někteří pohané. Ti přišli k Filipovi, který byl z galilejské Betsaidy, a prosili ho: „Pane, rádi bychom viděli Ježíše.“ Filip šel a řekl to Ondřejovi; Ondřej a Filip pak šli a pověděli to Ježíšovi. Ježíš jim na to řekl: „Přišla hodina, kdy Syn člověka bude oslaven. Amen, amen, pravím vám: Jestliže pšeničné zrna nepadne do země a neodumře, zůstane samo; odumře-li však, přinese hojný užitek. Kdo má svůj život rád, ztratí ho; kdo však svůj život na tomto světě nenávidí, uchová si ho pro život věčný. Jestliže mi kdo chce sloužit, ať mě následuje; a kde jsem já, tam bude i můj služebník. Jestliže mi kdo slouží, Otec ho zahrne poctou. Nyní je moje duše rozechvěna. Co mám říci? Otče, vysvobod' mě od té hodiny? Ale právě kvůli té hodině jsem přišel. Otče, oslav své jméno!“ Tu se ozval hlas z nebe: „Oslavil jsem a ještě oslavím.“ Lidé, kteří tam stáli a uslyšeli to, říkali, že zahřmělo. Jiní říkali: „To k němu promluvil anděl.“ Ježíš jim na to řekl: „Ten hlas se neozval kvůli mně, ale kvůli vám. Nyní nastává soud nad tímto světem, nyní bude vládce tohoto světa vypuzen. A já, až budu ze země vyvýšen, potáhnu všechny (lidi) k sobě.“ Těmi slovy chtěl naznačit, jakou smrtí zemře.

ZACHRÁNIT SVĚT

(úvaha Jeho Eminence Tomáše kardinála Špidlíka S.I., čestného občana Pustiměře)

Četl jsem zoufalé volání jednoho ekologa. Bylo to opravdové SOS. Budeme-li takto pokračovat, dokazují skuteční odborníci, co zbude z našeho bydlení na zemi? Otrávená příroda a nedýchatelný vzduch. K tomu pak dodal cynicky jeden politik: „Tím se nemusíme zabývat, to bude problém generace, která přijde po nás.“ Je situace opravdu tak tragická? Ať se tím doopravdy zabývají ti, kdo mají odpovědnost. Ale i nás to nutí, abychom se zamysleli nad svou odpovědností za

svět, jak se jeví ve světle biblického zjevení.

Začneme však docela prostě od toho, jak se ke světu staví normální člověk a jak objevuje svět dítě. Máme to naznačeno v gramatice: já, ty, on, ona, ono. Na prvním místě ovšem novorozeně objevuje svoje „já“: já jsem tu, mně něco dělá dobře, já se toho chci zmocnit, před tím, co mi dělá zle, utíkám. Ale od počátku dítě začíná vnímat, že mu dělá dobře jeho matka a jiné osoby a že s nimi musí navazovat styk. Objevuje tedy, že je vedle „já“ také „ty“. Svět je tedy pro malého především vztah mezi osobami, které se učí pojmenovat: mama, tata. A pak přijdou další, kde ten vztah už je slabší nebo skoro žádný. Taková osoba je „on“ nebo „ona“. A současně se objevují i věci, které nedělají ani dobře ani zle, ale vzbuzují zvědavost. Co je to? Je to „ono“. Na počátku dítěti odpovídají, když se ptá: „Co to je? Nač to je?“. Ale pak je začnou odbývat: „Co je ti do toho? Starej se o sebe!“. To „ono“ se stává čímsi odcizeným.

Je však zajímavé, že dítě se nerado s tím odcizením smíruje. Chtělo by věci pohládit. Začíná je zosobňovat, tykat jim, mluvit s nimi. Jak dlouho to trvá? Velký myslitel Solovjev se přiznává, že ještě ve škole říkával své tužce Andrej a své tašce dával jiné jméno. Ale to se považuje za dětinskou nevypělost. Dospělý člověk už si rozdělil svět na dvě sféry: jeden svět je jeho vlastní, patří jemu, druhý svět je jenom jakési loviště, kam čas od času zaběhne, aby něco ulovil pro sebe, nebo aby ukojil svou zvědavost něčím, co ho samého nudojímá. V dnešní civilizaci jsou ty dva postoje jasně vyhraněné. Na jedné straně vidíme tzv. konzumní společnost, která nemá jiný zájem, než uchvátit ze světa něco pro sebe, pro blahobyt svého já. Vedle toho však rostou závratně informace o tom, co se nás netýká, ale o čem diskutujeme pro ukrácení chvíle.

Říká se, že dnešní člověk má rád svět. Je to iluze. Má rád jenom sebe. Živý je pouze jeho vlastní svět, cizí svět je pro něho jako mrtvý. V pohádkách se vypravuje o tom, jak mladý princ proniknul do zakletého zámku, kde se nic nehýbalo a kde na loži ležela spící princezna. Uznal, že je krásná, ale jak ji probudit? Políbí ji polibkem lásky, ona se probudí a všechno s ní najednou ožije. Moderněji ten motiv vyjádřil Tarkovský ve filmu Solaris. Člověk, který se v satelitové vzducholodi pozvedl vysoko nad svůj egoismus, se tam najednou setkává s lidmi, kteří už zemřeli. Minulost mu ožila a vrací se mu ztracené mládí, i když se pak vrátí nazpět na zemi.

Láska tedy oživuje svět. Ale jak probudit lásku? Princ v pohádce se zadíval do tváře spící princezny a poznal, že je krásná. Podobným způsobem chtějí oživit svět i profánní

ekologové. Vodí člověka do přírody, do lesů, do hor a chtějí mu ukázat, jak jsou krásné. Je to velmi chvályhodné pedagogicky. Ale ze zkušenosti víme, že to nemá trvalý úspěch. Objevili např. malebný vodopád v údolí. Za několik let už k němu vede asfaltovaná silnice a je na blízku restaurace, kde je hluk a televize. Věci samy o sobě nemají hodnotu, získávají ji až ve styku s druhými osobami. Utrhnu malý kvítek na louce. Je pěkný. Chvilku si s ním pohraji, ale pak jej zahodím. Jsou naopak kvítečka, která se ukládají do osobní knížky a uchraňují se tam na dlouho. Je to kvítek darovaný od milé osoby a spojený nerozlučně se vzpomínkou. Podobně se i fotografie nebo pohlednice vodopádu v údolí uchovává jako památka na milé setkání na tomto místě.

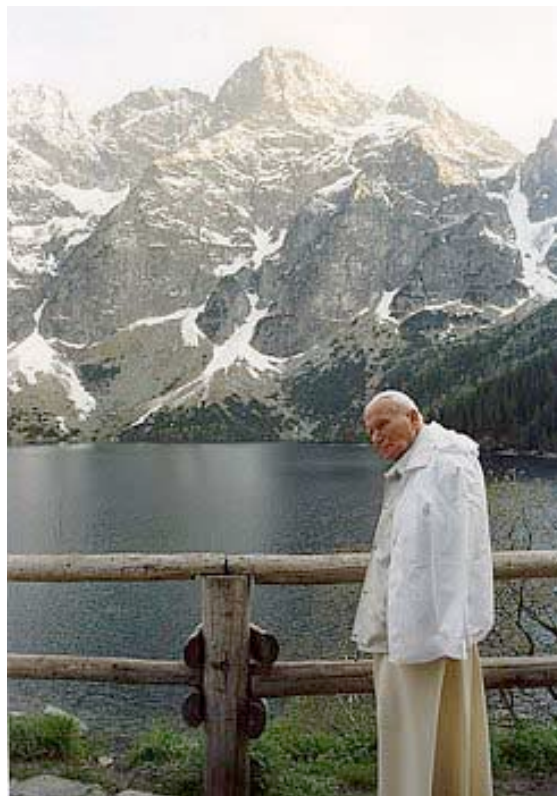

Trvalost památky závisí na trvalosti poměru k jisté osobě. Zapomeneme-li na ni nebo stane-li se nám lhostejná, odhazujeme i památku, která ji připomínala. Odůvodňujeme to: „Už mi to nic neříká.“ Památky jsou totiž jakoby slova, která něco trvalého říkají. V teologickém smyslu se to dá aplikovat na celý svět. Byl stvořen Božím slovem. Dokud to slovo slyšíme, má svět neskonale hodnotu. Když se nám stal Bůh lhostejným, ztratil smysl i svět. Už se o něm nedá říci to, co se o něm píše při stvoření: „Viděl Bůh, že je to dobré, krásné“ (srov. Gn 1).

Kristus nás proto učí dívat se na svět se vzpomínkou na Boha: „Pohled'te na nebeské ptactvo: neseje, nežne, a přece je váš nebeský Otec živí. Což nejste o mnoho cennější?... Podívejte se, jak rostou polní lilie: nepracují, nepředou a pravím vám, že ani Šalomoun v celé své nádheře nebyl tak oděn jako jedna z nich“ (Mt 6,24-29).

Takový pohled na svět nazývá křesťanská tradice kontemplací přírody. Řecký výraz je v tomto případě poučný: *theoria physiké*. Fyzika je věda o přírodě a stává se teorií, což znamená v řečtině původně vidění. Vidíme tedy ve fyzice něco daleko vyššího než to, co vidíme jenom očima. To pak je definicí krásy. Solovjev to osvětluje názorným příkladem: uhlí a diamant jsou fyzicky i chemicky stejná hmota; čím to je, že považujeme kousek uhlí za škaredý, zatímco diamant je pro svou krásu tak drahocenný? Odpověď je prostá: v uhlí vidíme jenom uhlí, zatímco v diamantu se odráží světlo nebe. Kvákání žáby a zpěv slavíka mají stejnou živočišnou příčinu. Ale při zpěvu slavíka se naše mysl povznáší někam daleko výš.

Svět se tedy stane krásným, když nás pohled na něj bude povznášet k nebi, jeho uhlí bude diamantem, stane se kvítkem darovaným nebeským Otcem. V takovém případě jej nebudeme odhazovat a ničit, ale naopak uchovávat v modlitební knížce na věčnou vzpomínku. Pak se ekologie stane pravou ekologií k záchraně všech hodnot Božího světa.

DAR „SPOLEČENSTVÍ“

/promluva Benedikta XVI. při středeční generální audienci, 29. března 2006 na náměstí sv. Petra/

Drazí bratři a sestry,
Církev, společenství, jež shromáždil Boží Syn, který přišel v těle, bude prostřednictvím apoštolské služby žít v proměnách časů, tím, že bude vytvářet a živit společenství v Kristu a v Duchu, do něhož jsou všichni povoláni a v němž mohou učinit zkušenost spásy darované Otcem. „Dvanáct“ – jak říká papež Klement, třetí Petrův nástupce na konci I. století - se staralo o to, aby si ustanovilo

nástupce (srov. *1 Klem* 42,4), aby poslání, které jim bylo svěřeno, pokračovalo i po jejich smrti. Církev, pod vedením právoplatných pastýřů organicky tvořená, tak nadále žila ve světě jako tajemství společenství, v němž se do jisté míry zračí samo trinitární společenství, tajemství samotného Boha.

Již apoštol Pavel se o tomto tributárním zdroji zmiňuje, když svým křesťanům přeje: „Milost Pána Ježíše Krista, láska Boží a společenství Ducha svatého, ať jsou s vámi se všemi!“ (*2 Kor* 13,13). Tato slova, pravděpodobně ohlas kultu rodící se církve, ozřejmují, jak se nezasloužený dar lásky Otce v Ježíši Kristu uskutečňuje a vyjadřuje ve společenství uskutečňovaném Duchem svatým. Tento výklad, založený na úzké

souběžnosti, kterou text stanoví mezi třemi genitivy („milost Pána Ježíše Krista...láska Boží...společenství svatého Ducha“), představuje „společenství jako specifický dar Ducha, plod lásky darované Bohem Otcem a milosti nabídnuté Pánem Ježíšem.

Ostatně, bezprostřední kontext, vyznačující se naléháním na bratrské společenství, nás vede k tomu, abychom v „koinonii“ Ducha svatého neviděli „účast“ na Božím životě téměř výlučně každý sám pro sebe, ale logicky také „společenství“ mezi věřícími, jež podněcuje sám Duch jako jeho původce a hlavní činitel (srov. *Fil* 2,1). Dalo by se říct, že milost, láska a společenství, vztahující se příslušně na Krista, Otce a

Ducha, jsou různými aspekty jediné Boží činnosti pro naši spásu, činnosti, která buduje Církev a tvoří z Církve – jak říká svatý Cyprián ve III. Století - „lid shromážděný v jednotě Otce, Syna a Ducha svatého“ (*Sv. Cyprián, De Orat. Dom.*, 23: *PL* 4, 536, cit. v *Lumen gentium*, 4).

Ideu společenství, jako účasti na trinitárním životě, osvěcuje se zvláštní intenzitou Janovo evangelium, kde společenství lásky, spojující Syna s Otcem a lidmi, je zároveň vzorem a pramenem bratrského společenství, které má navzájem spojoval učedníky: „Milujte se navzájem, jak jsem já miloval vás (Jan 15,12; srov. 13,34). „Ať jsou jedno, jako my jsme jedno“ (Jan 17,21.22). Toto prožívání společenství s Bohem a mezi námi je vlastním cílem hlásání evangelia, cíle obrácení se ke křesťanství: „Co jsme viděli a slyšeli, to zvěstujeme i vám, abyste i vy měli s námi společenství“ (1 Jan 1,2).

Ted' uděláme další krok. Společenství – plod Ducha svatého – se sytí eucharistickým chlebem (srov. 1 Kor 10,16-17) a projevuje se bratrskými vztahy, jakýmsi předjímáním budoucího světa. V eucharistii nás Ježíš sytí, spojuje se sebou, s Otcem, Duchem svatým i mezi sebou navzájem, a tato síť jednoty, které obklopuje svět je v našem čase předzvěstí budoucího světa. Právě takto, jakožto předzvěst budoucího světa, je společenství rovněž darem, který nám dává vyjít z našich osamění, uzavřenosti do sebe sama, a dává nám podíl na lásce, která nás spojuje s Bohem i mezi sebou navzájem. Není těžké pochopit, jak je tento dar velký, jen když si pomyslíme na roztržičnost a na konflikty, co skličují vztahy mezi jedinci, skupinami i celými národy. A není-li daru jednoty v Duchu svatém, roztržičnost lidstva je nevyhnutelná. „Společenství“ je vpravdě radostnou zvěstí, lékem, který nám dal Spasitel proti samotě, která dne doléhá na všechny, vzácným darem, který nám dává pocítit, že jsme přijímání a milováni Bohem, v jednotě jeho lidu shromážděného ve jménu Nejsvětější Trojice; je světlem, které dává zazářit Církvi jako znamení, povýšeném mezi národy: „Když tvrdíme, že máme s ním společenství, ale přitom žijeme ve tmě, lžeme a naše jednání není ve shodě s pravdou. Když však žijeme ve světle, jako on je ve světle, máme společenství mezi sebou“ (1 Jan 1,6-7).

Církev - i přes všechny lidské křehkosti, jež patří k její dějinné fyziognomii – se tak ukazuje jako úžasný výtvor lásky, učiněný kvůli tomu, aby činila Krista blízkým každému muži a každé ženě, kteří se s ním chtějí opravdu setkat, a to až do konce časů. V Církvi Pán zůstává stále našim současníkem. Písmo svaté není věcí minulosti. Pán nemluví v minulém čase, ale v přítomném, mluví dnes k nám, dává nám světlo, ukazuje cestu života, dává nám společenství a tak nás připravuje a otevírá nás pokoji.

NEDĚLE, 2. DUBNA 2006 – 20.00: NAPŘÍČ KONTINENTY

Záznam satelitního spojení papeže Benedikta XVI. se studenty devíti měst Evropy a Afriky. Přesně rok po úmrtí Jana Pavla II. (2. dubna 2005) se můžeme stát účastníky mimořádné události. Televizní technika propojila studentská meditační centra i významné chrámy v Sankt Petěrburgu, Dublinu, španělské Salamance a Madridu, švýcarském Fribourgu, v Sofii, Mnichově, v Abidjanu na Pobřeží Slonoviny, v nigérijském Warri, v keňském Nairobi a v aule Pavla VI. v Římě. Mladí lidé různé barvy pleti a jazyků se o Mezinárodním dni univerzitních studentů a pedagogů pod vedením nového papeže společně modlili za nové vztahy mezi Evropou a Afrikou. Za svět, v němž vítězí křesťanský humanismus a láska, podobně jako vládne láska mezi mužem a ženou. Seznámíme se i s úryvky z první encykliky nového papeže. Ale připomeneme si také neopakovatelnou osobnost Jana Pavla II., který tradici těchto meditací studentů založil a rád se jich účastnil.

LASCIA TEMI ANDARE

La forza nella debolezza di Giovanni Paolo II

/Jan Pavel zapůsobil před rokem na svět svým utrpením. Věrný slibu, který dal kardinálu Wyszyńskému v okamžiku zvolení, uvedl Církev a křesťany do třetího milénia. Ba co víc, svým příkladem a slovem se stal svědkem míru pro věřící ostatních náboženství i pro lidi dobré vůle. Tato evangelijní plodnost čerpala z hluboké účasti na bolesti. V dětství ztratil rodiče; mládí poznamenala válka a nacistické pronásledování; následovaly restriktce komunistického režimu. Jako papež prodělal atentát, Parkinsonovu chorobu a spoustu hospitalizací na římské klinice Gemelli. Muž bolesti, Wojtyła byl vždy pozorný k nemocným a trpícím, kteří poznali, že jim poprává sluchu a mají místo v jeho srdci. Mons. Dziwisz, dlouhá léta osobní sekretář papeže, a Czesław Drazek, zodpovědný za polské vydání „*L'Osservatore Romano*“, mluví v knize „*Nechte mne jít. Síla v slabosti Jana Pavla II.*“ o chápání utrpení v nauce a v životě Jana Pavla II. Profesor Renato Buzzonetti, osobní papežův lékař, poprvé zveřejňuje podstatné chirurgické zákroky a lékařskou péči, kterou podstupoval Jan Pavel II. až do posledních dnů života. Konečně Angelo Comastri, který v tehdejší době spravoval baziliku sv. Petra, vypráví o neuvěřitelné pouti věřících a lidí pocházejících ze všech koutů světa, aby se naposled pozdravili s papežem. Vskutku přesvědčivá kniha, jak žít dějiny vděčnosti a lásky (knihu jsem o 3. neděli postní, 19. března 2006 představil ve Farním Informátoru a nyní s vděčností panu Egidiu Richterovi z Terstu, který mi ji obratem zaslal, předkládám svůj česky překlad její první části (52 stran z celkových 120) – u příležitosti 1. výročí smrti Jana Pavla II: čtenáři Farního Informátora budou vůbec prvními, kteří takto mohou prožít toto výročí téměř „po boku papeže“).

UTRPENÍ V ŽIVOTĚ A UČENÍ JANA PAVLA II.

STANISŁAW DZIWISZ, *krakowský arcibiskup,*

a CZESŁAW DRAŻEK SJ, *pověřený polskou edicí „L'Osservatore Romano“*

Den po zvolení na Petrův Stolec, projevil Jan Pavel II. přání, aby se apoštolská služba, kterou přijal v duchu poslušnosti Kristu, stala „už od této chvíle službou lásky ve všech svých projevech a výrazech“¹. A toto přání se neustále uskutečňovalo před našima očima. Jedním z nejvýraznějších znamení pastorační činnosti Jana Pavla II. byl jeho blízký vztah k zástupům, k jednotlivcům, skupinám, pocházejícím z mnoha rozdílných prostředí, ke stoupencům různých vyznání a příslušníkům rozmanitých profesí. Mezi nimi všemi zaujímali privilegované místo nemocní, chudí, trpící, „nejnepatrnější bratři“ (Mt 25,40), všichni, kterým je upírána důstojnost a základní práva.

V učení Jana Pavla II. je člověk první a zásadní cestou Církve. Člověk trpící však je cestou privilegovanou. Nejdokonalejším vzorem úcty, jaká náleží člověku, je Ježíš Kristus, jenž miloval všechny a svou největší láskou obklopoval smutné a trpící.

¹ *Insegnamenti di Giovanni Paolo II.*, 1 (1978). Libreria Editrice Vaticana 1979, str. 16.

Tento láskyplný postoj byl pastoračním stylem Jana Pavla II., jenž velmi výstižně popsal kardinál Ratzinger, když 16. října 2003, jménem kardinálského sboru tlumočil Janu Pavlu II. blahopřání u příležitosti 25. výročí jeho pontifikátu: „V těchto pětadvaceti letech jste jako Vikář Ježíše Krista v apoštolské posloupnosti, neúnavně objížděl svět, nejen abyste lidem přinesl evangelium Boží lásky, která se stala tělem v Ježíši Kristu, přes všechny zeměpisné hranice; překračoval jste i kontinenty ducha, často navzájem vzdálené a stojící vzájemně proti sobě; abyste cizince učinil blízkými, vzdálené přáteli, a dal ve světě prostor Kristovu pokoji (srv. *Ef* 2,17). Obracel jste se k mladým i starým, bohatým i chudým; k lidem mocným i prostým, a – po příkladu Ježíše Krista - jste vždy projevoval zvláštní lásku k chudým a bezbranným, přinášel jim jiskru Boží pravdy a lásky. Bez bázně jste hlásal Boží vůli, a to i tam, kde byla v rozporu s tím, co si myslí a co chtějí lidé. Spolu s apoštolem Pavlem můžete říct, že jste nikdy nehledal poctu u lidí, ale bděl nad svými dětmi jako matka. I Vy jste si jako Pavel zamiloval lidi a chtěl jste jim dát podíl nejen na evangeliu, ale i na svém vlastním životě (srv. *1Ts* 2,5-8). Bral jste na sebe kritiky a bezpráví, sám však podněcoval vděčnost a lásku, a tak dal padnout hradbám nenávisti a odcizení. Můžeme dnes konstatovat, že jste se dal zcela do služby evangeliu a nechal se jí strávit (*2Kor* 12,15). Slovo „kříž“ není ve vašem životě pouhým slovem. Nechal jste, aby Vás zranil na duši i na těle. Stejně jako svatý Pavel i Vy stále snášíte utrpení, abyste pro Kristovo tělo, kterým je Církev - ve svém pozemském životě doplnil, co zbývá do plné míry Kristových útrap (*Kol* 1,24)².

V následujícím úvahách se chceme zvláště zaměřit na tuto dimenzi života a služby Jana Pavla II., poznamenané už od počátku stigmatem utrpení, které On učinil nástrojem svého apoštolátu.

SÍLA VE SLABOSTI

Kříž provázel Jana Pavla II. už od prvních let života. Šlo o bolest, která navždy zanechá v duši člověka hluboké znamení, protože je spjato s předčasnou ztrátou drahých osob. V devíti letech ztratil Karol matku; čtyři roky nato odešel na věčnost starší bratr Edmund – lékař, který se v nemocnici nakazil od pacienta se záškrtem a zemřel ve věku necelých šestadvaceti let. Do chlapcovy paměti se hluboce vryl obraz otce, který vedle már syna, opakoval v slzách modlitbu: „Buď vůle tvá“.

Zkušenost s utrpením v prvních letech života našla výraz v mladistvých básních Karola Wojtyły: *Na tvém bělostném hrobě* a *Magnificat*³. V první básni vzpomíná devatenáctiletý básník na předčasně zemřelou matku - „pohaslou lásku“ – a smutně poznamenává: „Ach, kolik už bez tebe minulo let, kolik let?“ Na hrobě matky kvetou „bílé kvítky života“, a on, syn, se nad nimi sklání a

² *L'Osservatore Romano*, 18. října 2003, str. 8.

³ Karol Wojtyła, *Tutte le opere letterarie*, Bompiani, Milano 2001, str. 37 a 39-43.

znovu se modlí. Druhá báseň, inspirovaná slovy Mariina chvalozpěvu Magnificat, oslavuje dobrého Boha za krásu světa, který jej obklopuje, za mládí, za poezii, za radost a za utrpení.

Po smrti matky a bratra zůstal Karol sám s otcem. Avšak i toto poslední rodinné pouto se láme v únoru 1941. Když se vrátil domů z práce, našel otce mrtvého. Bylo mu 62 let.

Na začátku druhého roku v tajném větším semináři v Krakově zasáhla mladíka další bolest. Když se 29. února 1944 vracel s továrny Slovay, kde pracoval jako dělník, srazil ho německý kamion a způsobil mu poranění hlavy; byl převezen na chirurgickou kliniku a dva týdny tam byl hospitalizován. Povždy byl vděčný člověku, který jej po nehodě našel v bezvědomí a zachránil mu život.

Jeho osobní útrapy se pojily s těmi, které prožíval národ, jenž zakoušel krutá léta války a hrozné nacistické okupace. Po skončení války nastaly časy boje proti nastolení komunistického režimu. Ve své knize *Paměť a identita* vzpomíná: „byli pronásledováni všichni lidé nepohodlní režimu: například někdejší bojovníci ze září 1939, vojáci národní polské armády po druhé světové válce, vysocí představitelé inteligence, kteří nesdíleli marxistickou či nacistickou ideologii. Běžně docházelo k fyzické likvidaci, ale mnohdy i k likvidaci ve smyslu morálním: člověku bylo více či méně bráněno v uplatňování jeho práv“⁴.

Léta kněžské a biskupské služby spadala do období pronásledování za náboženské přesvědčení, boje proti Bohu, omezování činnosti Církve. Pastýř však stále zůstal se svým lidem a vyžadoval pro něj důstojný život. Zvláštní pozornost věnoval lidem čelícím fyzickému či duševnímu utrpení. Hned na začátku své pastýřské služby v arcidiecézi, v den, kdy slavnostně vstoupil do katedrály – 8. března 1964, napsal dlouhý a srdečný list nemocným, aby každému z nich řekl, že je mu „lidsky i duchovně velmi blízko“, že s ním chce navázat vztah, protože jeho místo v Církvi je zvlášť významné⁵. Podobné dopisy jim psal i v následujících letech, svěřujíc modlitbám a oběti nemocných ty nejvýznamnější úmysly Církve, diecéze i vlasti.

Při návštěvách farností se vždy setkával s lidmi osamocenými a nemocnými. Nemocné upoutané na lůžko navštěvoval u nich doma, v nemocnicích, domovech důchodců či pečovatelských domech. Setkání s trpícími – jak sám říkával – „na něj působila svým lidským obsahem a zanechávala v jeho duši hluboký dojem“. Byla pro něj důkazem toho, jaká síla tkví především ve slabosti.

Víru prohlubovala i slova, kterými se k nemocným obracel. V utrpení, prožívaném s Kristem a pro Krista spatřoval velké spásné dobro, které je s to obohatit celé společenství

⁴ Giovanni Paolo II., *Memoria e identità, Convesarzioni a cavallo dei millenni*, Milano 2005, str. 22. Překlad viz.. *Farní Informátor* 2005.

⁵ Karol Wojtyła, *Nauczyciel i Pasterz, Listy pasterskie. Komunikaty. Zarządzenia*, 1959-1978, Rzym 1987, str. 89-91.

Církve. „Moji milovaní bratři a sestry, pevně této pravdě věřím – říkal nemocným -. Velmi si touto pravdou pomáhám ve svém životě i v pastýřské, biskupské službě. Kdyby se mne někdo zeptal, oč opírám svou pastýřskou službu v krakovské arcidiecézi, odpověděl bych, že z velké části o pravdu, že utrpení, zkouška, kterou prochází spousta našich bratrů a sester, je jménem celé Církve, je dobrem. Tomu nás naučil náš Pán Ježíš; i kdyby utrpení bylo zlem, pro Krista a v Kristu je dobrem (...). On totiž přijal utrpení, zanechal nám znamení tohoto utrpení, a to nejen ta vnější, krvavá, nýbrž i ta vnitřní; v Getsemanech, v hodině agónie na kříži, i znamení duchovní opuštěnosti ... Pamatujte proto, že jste mu podobní, že se mu všichni chceme připodobnit a díváme se na vás a od vás čerpáme“⁶.

Vždy, zvláště u příležitosti Dne nemocných či duchovních cvičeních pro nemocné, bděl nad tím, aby se kolem utrpení člověka rodil lidský soucit, solidarita a dobrota. „Patříme na vás s láskou – říkal arcibiskup Karol Wojtyła nemocným během pastorační návštěvy jedné farnosti -. V našem křesťanském společenství vám chceme dosvědčit tuto lásku. Současně je úkolem farnosti pamatovat na své nemocné a trpící. Je úkolem kněží, řeholnic, aby se tomu věnovali. Je to však i úkol laických farníků. Lze říci,

že v tomto spočívá apoštolát laiků. Nejběžnější, nejjednodušší apoštolát laiků je právě starost o nemocné, trpící, opuštěné a potřebné“⁷.

Úvahy o utrpení, o kříži, o pomíjivosti světa a o smrti provázely jeho život stále; dokazují to i jeho básnická díla: nebyly však důvodem smutku, pesimizmu či frustrace. Naopak, podněcovaly ho k intenzivnějšímu duchovnímu životu, k apoštolské práci, k užšímu spojení s Bohem, bez něhož nelze drama lidské existence do hloubky pochopit.

PAPEŽ NEMOCNÝCH A TRPÍCÍCH

Starostlivost o trpící, zvláště pak o nemocné, byla součástí stálých prvků pastorační činnosti Jana Pavla II. už od začátku pontifikátu. Zvláštní vztah s nimi navázal hned po zvolení na Petrův Stolec. Už v prvním poselství *Urbi et Orbi*, proneseném v Sixtinské kapli 17. října 1978, se obrátil k nemocným s velmi osobní žádostí: „Nehodný Petrův nástupce, který chce zkoumat neproniknutelné Kristovo bohatství, vás nesmírně potřebuje vaši pomoc, vaši modlitbu, vaši oběť, a proto vás s hlubokou pokorou prosí“⁸. Nešlo o slova zdvořilosti, nýbrž slova plná lásky a důvěry. Vyjadřovala hluboké přesvědčení nového papeže o hodnotě, jakou má v Božích očích utrpení prožívané s Kristem.

⁶ Karol Wojtyła, *Kazania* 1962-1978, Kraków 1979, str. 422.

⁷ Czesław Drazek SJ, *Cały dla Boga i ludzi: Habemus papam*, Kraków 1979, str. 167-168.

⁸ *Insegnamenti di Giovanni Paolo II.*, 1 (1978). cit., str. 19.

Téhož dne se Jan Pavel II. k tomuto tématu vrátil ještě jedenkrát, když odpoledne opustil Vatikán a vydal se na polikliniku Gemelli, aby navštívil těžce nemocného Mons. Andreje Deskura a setkal se s pacienty. Návštěva byla velmi působivá. Po chvíli modlitby u polštáře nemocného přítele, pronesl Svatý Otec improvizovanou řeč v sále, kde se shromáždili nemocní, lékaři a zdravotní sestry. V ní zopakoval slova adresovaná dopoledne kardinálům o významu lidského utrpení ve světle víry. Tehdy připomněl pacientům, že jakkoli mohou být vzhledem ke svému zdravotnímu stavu slabí a nemocní, jsou rovněž „velmi mocní: velmi mocní tak, jako je mocný ukřižovaný Ježíš Kristus. Hle – pokračoval Svatý Otec – vaše podobnost Jemu. Snažte se využít této moci pro dobro Církve, vašich blízkých, vašich rodin, vaší vlasti a celého lidstva. A také pro dobro služby papeže, který je, podle jiných významů, také velmi slabý“⁹.

Jak během generálních audiencí, tak při návštěvách římských farností vždy Jan Pavel II. věnoval velkou pozornost lidem na vozíčku, postiženým, starým, nemocným. Přistupoval k nim, rozmlouval, tiskl jim ruku, žehnal, prosil o duchovní pomoc ve svém službě na Petrově Stolci. Žádný trpící mu nebyl cizí, pro každého měl vlídné slovo, soucitné gesto. Mnohokrát zdůrazňoval, že v těch, kdo trpí je přítomen Kristus a vnímání této pravdy nosil v hloubi svého nitra, stejně jako přesvědčení, že spása světa a obrácení člověka procházejí skrze Kříž a lidské utrpení.

Nemocní měli stabilní místo v jeho vnitřním životě a měl je stále na paměti. „Vy už víte, - říkal nemocným v Pompejích, 21. října 1979 - že papež po příkladu onoho Ježíše, jehož zástupcem tu na zemi je, má nejraději nemocné a trpící: tuto svou zvláštní pozornost považuje za jednu z nejvýznamnějších povinností své pastorační služby“¹⁰.

Když připravoval program své první cesty do Mexika, přál si, aby mezi mnoha setkáními s věřícími nescházelo setkání s nemocnými. Uskutčnilo se v Oaxaca, v dominikánském kostele, a v paměti i srdci papeže zanechalo hluboký dojem. „Jsem vděčný těm, kdo ono setkání organizovali – řekl po cestě -: kněžím, lékařům, sanitárním pracovníkům. Díky jim jsem se mohl přiblížit k tolika nemocným, mým bratrům a sestrám, na mexické půdě. Mohl jsem jim položit ruku na hlavu, pronést slovo soucitu, útěchy, mohl jsem poprosit o jejich modlitbu.

Velmi spoléhám na modlitbu nemocných, na přimluvu u Boha těch, kdo trpí. Jsou tak blízcí Kristu! A já přicházím k nim s vědomím, že je v nich přítomen Kristus.

Utrpení bližního, utrpení jiného člověka, který je mi ve všem podobný, vždy probouzí v těch, kdo netrpí jistou obtíž, téměř jakési rozpaky. Instinktivně s vnucuje otázka: proč on a já ne? Není dovoleno vyhnout se této otázce, která je výrazem základní lidské solidarity. Mám za to, že to byla tato základní solidarita, která dala vznik medicíně a celé sanitární službě v jejím historickém vývoji až po naše dny.

Musíme se tedy zastavit před utrpením, před člověkem, který trpí, abychom znovu objevili toto zásadní pouto mezi mým a jeho lidským „já“. Musíme se zastavit před

⁹ *L'Osservatore Romano*, 19. října 1978.

¹⁰ *Insegnamenti di Giovanni Paolo II.*, II., II., 2 (1979). Libreria Editrice Vaticana 1980, str. 820.

trpícím člověkem, abychom mu a nakolik je to možné spolu s ním dosvědčili veškerou důstojnost utrpení, řekl bych veškerou vznešenost utrpení. Musíme sklonit hlavu před bratřími a sestrami, kteří jsou slabí a bezbranní, bez toho, co bylo dáno nám a čeho den co den užíváme“¹¹.

Už od první cesty do Mexika, v programech všech následujících cest, až po tu 104. do Lurd, zaujímali nemocní zvlášť výsadní postavení; jejich účast – jak říkal papež - byla ta nejdůležitější. Byli jeho nejvýznamnějšími pomocníky a spolupracovníky ve službě Církvi a lidské rodině v díle hlásání evangelia „až do nejzažších končin světa“ (*Skt* 1,8).

Každou svou apoštolskou cestu svěřoval modlitbám a obětem trpících lidí. Fotografie papeže při setkání s nemocnými se mnohdy stávali symbolem celé cesty. Tak tomu bylo po cestě do Brazílie, kde šel Svatý Otec navštívit několik stovek malomocných v Marituba; v Indii, kde jeho první kroky v Kalkatě mířily k útulku pro umírající, který založila Matka Tereza; ve Spojených státech, kde v San Francisku – během setkání s nemocnými Aids – si vzal do náručí pětiletého chlapce, který se nakazil v důsledku transfuze krve; v Mozambiku, kde na periferii Maputo navštívil chudinskou čtvrt; ve Francii, kde se v bazilice svatého Martina v Tours setkal s lidmi „zraněnými životem“. Stiskem ruky a slovem plným něhy zdravil nemocné Aids, alkoholiky, drogově závislé, bez příštřeší, mentálně zaostalé, lidi na okraji společenského života. V homílii připomínal, že každý člověk byl stvořen k Božímu obrazu a podobnosti a že nic v něm nemůže toto podobenství vymazat. Současně zdůrazňoval, že o hodnotě společnosti rozhoduje to, jak jedná se svými nejslabšími a trpícími členy.

„Nezapomínejte na nemocné a staré – říkal ve Velké Británii během liturgie pomazání nemocných v katedrále v Southwarku, 28. května 1982. Neopouštějte postižené a těžce nemocné. Neodsunujte je na okraj společnosti. Neboť pokud tak činíte, nevíte, že ztělesňují důležitou pravdu. Nemocní, staří, postižení a slabí nás učí, že slabost je tvůrčí součástí lidského života a že utrpení lze přijmout bez ztráty důstojnosti. (...) Kristova moudrost a moc jsou viditelné ve slabosti těch, kdo mají podíl na Jeho utrpení“¹².

Skrze setkání s nemocnými se Jan Pavel II. spojoval s každým člověkem, který na zemi trpí, se všemi, kdo jsou slabí, bezbranní, kdo hladovějí, jimž se nedostává toho, co jim právem náleží. Chtěl jim předat i svou lásku a vyjádřit vděčnost Církve, která v nich na své pouti po cestách dějin vidí vyvolenou část Božího lidu. Vzorem mu byl Kristus, který když hlásal přikázání lásky k bližnímu, prokazoval zvláštní péči nemocným a ztotožnil se

¹¹ *Angelus*, 11. února 1979.

¹² *Insegnamenti di Giovanni Paolo II.*, V., 2 (1982). Libreria Editrice Vaticana 1982, str. 1911.

„s nejneopatrnějšími bratřími“, a vztah k nim položil jako podmínku pro dosažení spásy (srv. *Mt* 25,34-40).

Papežovy promluvy k nemocným inspirovaly lásku, přinášely útěchu, dávaly vždy naději, ve světle víry ukazovaly křesťanskou dimenzi utrpení, které není slepým údělem člověka, ale má své místo v tajemství Božího plánu spásy. Předávané pravdy byly prosté, evangelijní, doléhaly k srdcím posluchačů.

Když papež mluvil o nemocných, obracel se i k těm, kdo se o ně starají, k lékařům, sestrám, pastýřům duší, k nemocničním kaplanům, k řeholnicím, k mladým, a vybízel všechny k velkorysé službě bližnímu po příkladu milosrdného Samaritána (srv. *Lk* 10,30-37), který když viděl na zemi člověka posetého ranami, byl pohnut soucitem, přistoupil k němu a ošetřil mu rány.

Mnohá setkání Jana Pavla II. s nemocnými, stejně jako jeho osobní zkušenost s utrpením, našly vyjádření v apoštolském listě *Salvifici doloris*, vydaném v den liturgické památky Panny Marie Lurdské, 11. února 1984. Tento obsáhlý dokument – v papežském magistériu jeden z nejcennějších, psaný „z nejhlubší potřeby srdce a současně z nejhlubšího imperativu víry“ – nás uvádí do jednoho z obtížnějších a možná i nejtěžších problémů lidské existence, do velkého tajemství, které se vrací v úvahách člověka o světě, o Bohu a o životě.

Svatý Otec v něm vyjadřuje křesťanský smysl utrpení, které prožívané s ukřižovaným a zmrtvýchvstalým Kristem, nabývá nesmírné hodnoty, stává se duchovním bohatstvím pro Církev i svět, otvírá před člověkem poklady Vykoupení a Milosti. Obětí věřících roste Mystické tělo, posiluje se celá Církev a šíří se ve světě svědectví pravdy a lásky. Člověk na vozičku je pro lidstvo nezbytný stejně jako inženýr, který staví mosty, domy či kosmické rakety.

Trpící člověk „slouží jako Kristus ke spáse svých bratří a sester. Je tedy pro druhé nejen užitečný, ale navíc prokazuje nenahraditelnou službu. V Kristově těle, které neustále roste z kříže Vykupitele, právě utrpení, prodchnuté duchem Kristovy oběti je nenahraditelným prostředníkem a zdrojem dober, nepostradatelných pro spásu světa. Více než cokoli jiného otvírá cestu milosti, která proměňuje lidské duše. Více než cokoli jiného zpřítomňuje v dějinách lidstva síly Vykoupení“¹³.

Svatý Otec mluví v této souvislosti o utrpení jako o životním povolání. Kristus, který trpěl, který až do poslední kapky vypil hořký kalich, jenž mu dal Otec, se na každého trpícího obrací s výzvou: „Pojď za mnou!“ Ruku v ruce s odpovědí, kterou člověk dává na Spasitelovo povolání, když se vědomě odevzdává do Ježíšových rukou, ruku v ruce s tím, jak připojuje svůj kříž k tomu Jeho, objevuje nejhlubší smysl svého utrpení a proměňuje je v tvůrčí sílu. Společně zachraňují svět. Utrpení takto umožňuje zvláštní setkání s Bohem a stává se modlitbou. Duchovní činnost člověka už není podřízena omezením času, prostoru

¹³ *Salvifici doloris*, 27.

a vlastní rukou, ale vstupuje do spasitelné činnosti Krista a v Něm nabývá nové hodnoty, v něm se nekonečně rozmnožuje a šíří všude, kde lidé žijí.

Ve světle listu Jana Pavla II. se utrpení nejeví jako čistě negativní, ale je nazírána jako „Boží navštívení“ k tomu, aby „dalo vzniknout dílům lásky k bližnímu, aby proměnilo lidskou civilizaci v civilizaci lásky“¹⁴. Svět lidského utrpení otvírá cestu k světu lidské lásky.

Anonymní rodina nemocných celého světa přijala list velmi vstřícně, protože všichni věděli, že jej napsal Petrův nástupce, který prošel cestou trpícího člověka, odkázaného na péči a pomoc druhých.

Jan Pavel II., - máje na paměti lidi zkoušené fyzickou bolestí, - dal v Církvi vzniknout významným apoštolským dílům, aby učinil svědomí citlivými k dramatickému údělu trpících a probudil v rodinách a ve společnosti lásku k nim. O prvním výročí zveřejnění listu *Salvifici doloris*, Svatý Otec vydal motu proprio *Dolentium hominum* a vytvořil komisi pro pastorační zdravotnických pracovníků, kterou v roce 1978 transformoval na samostatnou organizaci Římské kurie s názvem Papežská rada pro pastorační pracující ve zdravotnictví. Úkolem této nové instituce Svatého Stolce je zdokonalení a rozšíření materiální a duchovní péče o nemocné a koordinace působení všech církevních institucí.

Tento cíl sleduje Světový den nemocných, zavedený Janem Pavlem II. 13. května 1992 a Církvi slavený u příležitosti liturgické památky Panny Marie Lurdské. V tento den, už od roku 1980, se papež setkává s nemocnými ve vatikánské bazilice a z tohoto zvyku, jehož si nemocní i ti, kdo se o ně starají, velmi váží, se zrodila myšlenka organizovat podobná k nutnosti zajistit nemocným lepší péči a pomoci jim objevit lidskou a

křesťanskou hodnotu utrpení; na druhé straně chce nabídnout podporu zdravotnické pastorační v diecézích, farnostech, v komunitách zasvěceného života, atd.

Světový den nemocných je výzvou obrácenou k lidem, prostředím, národním i mezinárodním institucím, aby se problémy péče o zdraví staly prvořadými v novém světovém uspořádání, založeném na solidaritě a spolupráci všech lidí a národů. Poselství, které papež rok co rok u příležitosti Světového dne nemocných publikoval, upoutávalo pozornost veřejného mínění na velké skutečnosti lidského utrpení a vyzývalo všechny ke společné činnosti, aby se tak účinně odpovědělo na očekávání bratří a sester, pohroužených do zármutku a bolesti. Není dovoleno „přejít kolem nich“ – učil papež -, ale je třeba se zastavit a v duchu oběti vzít část jejich břemene na sebe. Lidský život je dar a nepřestává být vzácný ani když je poznamenán fyzickou slabostí a omezeními.

Světový den nemocných je příležitostí k nové evangelizaci utrpení, k duchovní obnově a věrohodnému křesťanskému svědectví, a to jak pro biskupy, kněze a zasvěcené osoby, jež vykonávají svou pastorační činnost u nemocných, tak i pro věřící laiky: lékaře, sestry,

¹⁴ *Salvifici doloris*, 30.

dobrovolníky, kteří pracují v nemocnicích a pečovatelských domech. Je třeba milovat a život, který jsme nezaslouženě od Boha dostali, dát do služeb jiným.

Učení a postoje Jana Pavla II. k trpícím jsou důsledným uskutečněním programu, který si sám předsevzal v encyklice *Redemptor hominis*, jenž vyžadoval úctu ke každé lidské bytosti, zvláště k slabé, která se nedokáže sama bránit a s níž se ztotožnil Kristus. „Člověk je první cestou, po níž musí Církev kráčet při uskutečňování svého poslání: on je první a základní cestou Církve, cestou, kterou naznačil sám Kristus, cestou, jež neměnným způsobem prochází tajemstvím Vtělení a Vykoupení“¹⁵.

Pro uskutečňování tohoto programu Svatý Otec nešetřil sil, ani srdce, ani modlitby, ani oběti.

VE SVATYNI BOLESTI A NADĚJE

Pouto, která vázalo Jana Pavla II. s těmi, kdo nesou tíhu kříže, se utužilo ještě víc v den pontifikátu, který – jako žádný jiný po staletí – byl poznamenán krví a dlouhým utrpením. Během generální audience na náměstí svatého Petra, 13. května 1981, Mehmet Ali Agca ranou z pistole těžce zranil Svatého Otce v oblasti břicha, na pravém

lokti a ukazováčku. Pokud by nebyla bezprostředně poskytnuta první pomoc, která umožnila lékařům přistoupit k chirurgickému zákroku na poliklinice Gemelli jen několik desítek minut po atentátu, nastaly by závažné komplikace: rozsáhlé vnitřní krvácení a smrt. Při zákroku, který trval pět hodin a jenž vedl profesor Francesco Crucitti, bylo sešito poškozené tlusté střevo, odstraněna část tenkého střeva a aplikována dočasná kolostomie.

Svatý Otec velmi trpěl. Neustále se modlil. Čtyři dny pobyl na jednotce intenzivní péče a pak byl převezen do připraveného pokoje v desátém patře. Po několik dní zakoušel to, o čem s porozuměním a něhou mluvil v mnoha promluvách k nemocným a co pozoroval během mnoha setkání s nimi: bezmocnost, slabost, bolest, smutek, osamocení, závislost na jiných.

Sílu čerpal z osobní a liturgické modlitby. Velkou útěchou mu bylo vědomí, že se za jeho uzdravení modlí bez ustání na celém světě, podobně jako to činili první křesťané v Jeruzalémě, kteří tuto pomoc prokázali Petrovi, když byl v nebezpečí života (srv. *Skt* 12,5).

V prvních slovech, kterými se obrátil na věřící po atentátu, pronesl slabým hlasem, co cítil v srdci: „S pohnutím vám děkuji za vaše modlitby a všem žehnám. Jsem obzvlášť

¹⁵ *Redemptor hominis*, 14.

nablízku dvěma osobám, které byly zraněny spolu se mnou. Modlím se za bratra, který mě zasáhl, a jemuž jsem upřímně odpustil. Spojen s Kristem, knězem a obětí, přináším svá utrpení za Církev a svět. Tobě, Maria, opakuji: „*Totus tuus ego sum*“¹⁶.

Atentát a utrpení Svatého Otce otřásly svědomím lidí na všech kontinentech! V těchto dramatických dnech strachu, úzkosti a naděje se spojili věřící i nevěřící. Od hlav států a

vlád, od mezinárodních institucí, od představitelů náboženských vyznání všeho druhu i od prostých lidí přicházelo z celého světa do Vatikánu množství dopisů a telegramů s přáními pro papeže. Před poliklinikou Gemelli a v jejím átriu se den co den shromažďovali hosté i poutníci – viditelné znamení blízkosti a solidarity s Petrovým nástupcem. 3. června se Jan Pavel II. vrátil do Vatikánu.

Po několika dnech se zdravotní stav zhoršil. Objevila se horečka a pronikavá bolest. Lékařské konzílium

rozhodlo o nutnosti hospitalizace. Papež se musel 20. června znovu vrátit na polikliniku Gemelli. Mikrobiologické testy ukázaly zánětlivý stav, způsobený virem, Cytomegalovirus.

Jakmile se Svatý Otec cítil lépe, přistoupil profesor Crucitti k zákroku, při němž odstranil kolostomii. Pooperační stav byl příznivý.

Ještě předtím, než Jan Pavel II. opustil 14. srpna polikliniku, vyjádřil v promluvě k nemocným vděčnost Bohu za dar záchrany života a za to, že mu bylo „dopřáno po dobu tří měsíců patřit (...) ke komunitě nemocných, kteří trpí v této nemocnici a v jistém smyslu tvoří zvláštní organizmus Církve: Mystického těla Kristova“¹⁷. Ovšem v krátkém a improvizovaném pozdravu po návratu do Vatikánu, řekl něco, nač by nikdo neodvažoval ani pomyslet, totiž, že všechno mohlo dopadnout jinak a ve vatikánské bazilice „mohlo být o jeden hrob víc. Ale Pán – dodal - to zařídil jinak; a Matka Boží – protože všichni si

¹⁶ *Angelus*, 18. května 1981.

¹⁷ *Insegnamenti di Giovanni Paolo II.*, IV., 2 (1981). Libreria Editrice Vaticana 1982, str. 81.

dobře pamatujeme, že to bylo 13. května – spolupracovala na tomto „jinak“¹⁸.

Když se papež po pěti měsících nemoci a rekonvalescence vrátil na náměstí svatého Petra, vroucími slovy děkoval všem, kdo spolupracovali na záchraně jeho života, a také všem, kteří jej na celém světě zahrnovali do intenzivní vlny modliteb. Během několika generálních audiencí chtěl i nám poodhalit závoj tajemství svých duchovních zkušeností, které prožíval v průběhu nemocniční hospitalizace, jako nemocný mezi nemocnými.

„Mohl bych snad zapomenout, že k události na náměstí svatého Petra došlo v den a hodinu, kdy se už více než šedesát let připomíná v portugalské Fatimě první zjevení Kristovy Matky chudým venkovským dětem? Neboť právě v tom, co se mi onoho dne přihodilo, jsem si uvědomil onu mimořádnou mateřskou ochranu a starostlivost, která se ukázala mocnější než vražedná střela“¹⁹.

„Bůh mi během uplynulých měsíců dopřál zakusit utrpení, dovolil mi zakusit nebezpečí ztráty života. Současně mi dopřál jasně a do důsledku pochopit, že tu jde o jeho zvláštní milost, prokázanou mně jako člověku, a současně – s ohledem na službu, kterou konám jako římský biskup a nástupce svatého Petra – je to milost pro Církev“²⁰.

„Osobní zkušenost násilí mi dala mnohem intenzivněji zakusit blízkost s těmi, kdo kdekoli na zemi a jakýmkoli způsobem trpí pronásledování pro Kristovo jméno. A také s těmi, kdo jsou podrobeni útisku pro svatou věc člověka a jeho důstojnosti, pro spravedlnost a mít ve světě. Konečně s těmi,

kdo tuto svou věrnost zpečetili smrtí“²¹.

Připomínka této události zůstala v srdci Jana Pavla II. navždy. Stále ji prožíval v modlitbě, zvláště o každém výročí atentátu, když odpoledne slavil v soukromé kapli děkovnou mši svatou. V závěti napsal slova, která vyjadřují jeho hluboké přesvědčení: „„Dne 13. května 1981, v den atentátu na papeže během generální audience na náměstí Svatého Petra, mne Boží Prozřetelnost zázračným způsobem zachránila před smrtí. Ten, který je jediným Pánem života a smrti, On sám mi prodloužil život. Jistým způsobem mi ho znovu daroval. Od této chvíle ještě více patří Jemu““²².

Přestože se Jan Pavel II. stal obětí atentátu, jehož jizvy nosil až do smrti, ani po utržených ranách nezměnil styl své pastýřské služby. Puze Kristovou láskou nešetřil se v hlásání evangelia všem národům, v utvrzování bratří ve víře, v přinášení útěchy lidem, v kráčení vstříc trpícímu člověku.

Atentát a následné podstoupené zákroky však oslabily zdraví a fyzické síly papeže. Začaly jej sužovat nemoci, jež neskrýval. Během nedělní modlitby Anděl Páně, 12. července 1992, se „svěřil“, že se musí téhož dne večer odebrat na polikliniku Gemelli, aby se podrobil lékařskému vyšetření. Zpráva bleskově zasáhla všechny kontinenty, a vzbudila obecné obavy. V den atentátu mocně vstoupilo do života Svatého Otce utrpení. Tentokrát

¹⁸ Tamtéž, str. 84.

¹⁹ *Generální audience*, 7. října 1981.

²⁰ *Generální audience*, 14. října 1981.

²¹ *Generální audience*, 28. října 1981.

²² *L'Osservatore Romano*, 8. dubna 2005, str. 3.

ukázal svou přirozenou tvář, tím větší proto bylo dojetí. Jan Pavel II., který byl pro mnohé symbolem fyzické síly a neúnavné činnosti, se znenadání představil světu jako člověk zkoušený nemocí, jako starší bratr, jehož zdraví – i přes vrozenou odolnost – je nyní oslabeno námahami a zkouškami minulých let.

Diagnostická vyšetření a rozborů na klinice ukázaly, že na tlustém střevě se vytvořil větší nádor a byl nezbytný chirurgický zákrok. Mluvil-li někdo z kruhu jeho nejbližších o utrpení, spojeném s chirurgickým zákrokem předběžně stanoveným na 15. červenec, Svätý Otec mu odvětil: „Církev potřebuje utrpení“. Jindy dodal: „Co jsou mé útrapy ve srovnání s Ježíšovými?“ Během hospitalizace v nemocnici Svätý Otec slavil každodenně na lůžku mši svatou, a následně pak, když se cítil lépe, vsedě v křesle.

I věřícím děkoval za modlitbu, „nejvděčnější dar a nejúčinnější prostředek, jak s vírou a klidem prožívat náročné a bolestné okamžiky lidského života“²³.

Pocity, které v těch dnech panovaly v celém světě, se nacházejí v modlitbě, kterou pro muže pokoje, všeobecného smíru a bezmezné lásky k Bohu a k člověku složila Matka Tereza:

*Ó, Pane, tys chtěl mít znovu vedle sebe na kříži
našeho papeže Jana Pavla II.,
abys připomněl světu, že jen v kříži je vzkříšení a život.
Skrze kříž nám připomínáš, že jsi vykoupil svět.
Kristův učedník ví, že jedině když obejmeme kříž
pokračuje v čase a v dějinách
každého muže a každé ženy dílo Vykoupení.
Skrze papeže, upoutaného na lůžko v nemocnici
nám, Pane, dáváš pochopit, že i on,
ukřížovaný ve svém těle, se spojuje se všemi,
kdo ve světě nosí stigmata Utrpení Ježíše Krista.
Obtížen křížem náš papež - po příkladu Ježíše -
učí „milovat“ kříž.
Křesťanský kříž je vždy křížem svatým:
nauč nás, Pane,
abychom dokázali stát pod dřevem kříže.
Po kříži, ó Pane, přichází zářivý úsvit Vzkříšení. S tímto úsvitem vzkříšení se náš Svätý
Otec setkal už v květnu 1981 poté, co zvítězil nad temnou nocí oné tragické události.
Stejně jako tenkrát, i dnes se papež vrací aby sloužil Církvi,
poté co jí u kříže znovu prokázal lásku.
Pane, zase obdař Jana Pavla II. novou silou, aby sloužil Církvi i všem národům světa.
Znovu jej obdař radostí,
aby dokázal tisknout ruce dětem, sirotkům, vdovám i posledním světa.
Svätý Otec je pro nás přítomností, milostí, nadějí a jistotou.
Pane, ať se nezkalí naše jistota zvláště ve chvílích bolesti a zkoušky.
Díky, ó Pane, za všechno dobré, co nám dáváš²⁴.*

Jan Pavel II. opustil polikliniku Gemelli 28. července a po období rekonvalescence se znovu chopil pastýřské služby, ale Pán nadále žádal tuto oběť, která – jak papež napsal

²³ *Angelus*, 19. července 1992.

²⁴ *L'Osservatore Romano*, 24. srpna 2002, str. 1.

v *Salvifici doloris*, je „zdrojem síly pro Církev i lidstvo“²⁵, i skrze fyzické utrpení. Dvakrát se krátce po sobě odebral na polikliniku Gemelli. Poprvé (od 29. dubna do 27. května 1994) v důsledku zlomeniny krčku pravé stehenní kosti: bylo proto nutné implantovat protézu kyčelního kloubu; podruhé (od 6. do 15. října 1996) kvůli operaci slepého střeva.

Hospitalizaci v nemocnici, v tomto – jak říkával – „Vatikánu III“ a „v této další ‘svatyni (...)’, kde se den co den prolévají slzy bolesti a naděje“²⁶ nám dává ještě lépe pochopit hodnotu Petrova úřadu v kontextu přípravy Církve na Velké Jubileum roku 2000, a také na slavení Roku rodiny.

Tajemným úradkem Boží Prozřetelnosti se tato služba vyjadřovala i prostřednictvím daru fyzického utrpení. „Pochopil jsem – řekl po návratu z polikliniky v roce 1994 – že musím uvést Kristovu Církev do tohoto třetího milénia modlitbou, různými iniciativami, ale viděl jsem, že to nestačí: bylo třeba ji uvést utrpením, atentátem před třinácti lety a touto novou obětí. Proč teď, proč letos, proč v tomto Roku rodiny? Právě proto, že rodina je ohrožena, na rodinu se útočí. Musí se útočit na papeže, musí papež trpět, aby každá rodina i svět viděli, že je tu, řekl bych, vyšší evangelium: evangelium utrpení, jímž se má připravit budoucnost, třetí milénium rodin, každé rodiny a všech rodin“²⁷.

Poslední léta, měsíce a týdny láskyplné služby Jana Pavla II. byly poznamenány utrpením, nemožností chodit, obtížemi při mluvení, křížem, který nesl klidně s mimořádnou silou, trpělivostí a důvěrou v Krista a jeho Matku. Skrze utrpení a kříž se podílel na bojích Církve se vším, co se staví jejímu poslání v současném světě: ateizmu, náboženskému nezájmu, laicismu, konzumizmu, civilizaci smrti. Nemoc Svatého Otce ještě více ukázala, kým byl pro lidi celého světa, kteří jej v jeho fyzické slabosti provázeli modlitbou a vyjadřovali zvláštní blízkost a velkou účast.

Papežovo utrpení spojovalo Církev kolem Petrova nástupce. Mimořádným způsobem to bylo patrné během jeho posledních hospitalizací na poliklinice Gemelli (od 1. do 10. února a od 24. února do 13. března 2005). Komplikace spojené s nachlazením si vyžádaly více než týdenní hospitalizaci, a následně, když zesílily dýchací potíže, se Svatý Otec znovu vrátil na polikliniku a podrobil se tracheotomii. Jakmile se probral z anestezie, napsal dojemným způsobem na kousek papíru: *Totus tuus*, a celý svůj život znovu svěřil Panně Marii.

Jako během předcházejících hospitalizací v nemocnici, tak i tentokrát slavil každý den eucharistii, modlil se breviář, Anděl Páně, růženec, Křížovou cestu, věnoval čas duchovní četbě a usebíral se v modlitbě před Nejsvětější svátostí ve své soukromé kapli.

²⁵ *Salvifici doloris*, 31.

²⁶ *Angelus*, 1. května 1994.

²⁷ *Angelus*, 29. května 1994.

„Ani tady v nemocnici – svěřil se -, mezi ostatními nemocnými (...) nepřestávám sloužit Církvi a celému lidstvu“²⁸.

„Patříme-li na Krista a následujeme ho s trpělivou důvěrou, dokážeme pochopit, že každá lidská forma bolesti v sobě skrývá božský příslib spásy a radosti. Chtěl bych, aby toto poselství útěchy a naděje dospělo ke všem, zvláště pak k těm, kdo procházejí tíživými okamžiky, kdo trpí na těle a na duchu“²⁹.

Lidé přijímali tato poselství s pohnutím, Věděli, že pocházejí od někoho, kdo je dobře zná, kdo je miluje, kdo své vlastní utrpení obětuje za ně a kdo je stále s nimi. Kdosi řekl, že během nemoci papež psal „encykliku beze slov“, že všem hlásal lásku Krista, který svou smrtí na kříži dokončil Otcův plán a vykoupil svět.

Významná jsou slova o utrpení a nemoci předchůdce, která pronesl Benedikt XVI. při návštěvě polikliniky Gemelli v Římě: „Slovutní a drazí přátelé, shromáždění na tomto místě, nemůžeme nevzpomenout na rozechvělé a pohnuté chvíle, které jsme na této poliklinice prožívali během posledních hospitalizací Jana Pavla II. V oněch dnech se obracely k Gemelli myšlenky katolíků ze všech koutů světa, ale nejen to. Ze svých nemocničních pokojů papež všem udílel nedostižnou nauku o křesťanském smyslu života a utrpení, a sám jako první vydával svědectví pravdě křesťanského poselství“³⁰.

K OTCOVU DOMU

Hluboké spojení Jana Pavla II. s Bohem a jeho účast na velikonočním mystériu se plně projevy v posledních dnech jeho života. Tělo stále více sláblo, až do naprostého zřeknutí se a poslušnosti „až k smrti“ (srv. *Flp* 2,8), zůstal však silný na duchu a „projevil lásku až do krajnosti“ (srv. *Jan* 13,1).

Poprvé za šestadvacet let papež nepředsedal obřadů velikonočního Třídenní, i když si to vroucně přál. Chtěl být mezi věřícími a proto jim posílal krátké meditace, jež se četly při liturgii Svatého Týdne.

„Jsem duchovně s vámi v Koloseu“, napsal o Velkém pátku v poselství, adresovaném těm, kdo se účastnili Křížové cesty přenášené mondovizí, a připojil slova, která odhalují jeho stav jeho nitra s nímž čelil veškerému utrpení: „Adorace kříže nás odkazuje na závazek, kterého se nemůžeme zříci: poslání, jež svatý Pavel vyjádřil

slovy „*Já na svém těle doplňuji, co zbývá do plné míry Kristových útrap. Má z toho prospěch jeho tělo, to je Církev*“ (Kol 1,2-4). Také já obětuji svá utrpení, aby se uskutečnil

²⁸ *Angelus*, 6. února 2005.

²⁹ *Angelus*, 27. února 2005.

³⁰ *L'Osservatore Romano*, 26. listopadu 2005, str. 5.

Boží plán a jeho slovo kráčelo uprostřed národů. Jsem blízko těm, kdo jsou v této chvíli zkoušeni utrpením. Za každého z nich se modlím. V tento den památky ukřižovaného Krista vzhlížím spolu s vámi ke kříži a adoruji ho slovy liturgie: „*O crux, ave spes unica!*“ Ave, ó Kříži, jediná naděje, dej nám trpělivost a odvahu, světu pak dej mír!³¹.

Svatý Otec seděl před oltářem ve své soukromé kapli, sledoval obřad na televizní obrazovce, kterou měl u sebe, modlil se a rozjímal nad jednotlivými zastaveními Pánova utrpení. U čtrnáctého zastavení vzal do rukou kříž a přitiskl si jej na tvář, poznamenanou utrpením, jako by chtěl – podobně jako Petr – říci: „Pane, ty víš všechno, ty víš, že tě miluji“ (*Jan 21,17*).

Kristova láska, silnější než smrt, jej posilovala na duchu a chtěl to vyjádřit o neděli zmrtvýchvstání, když se v poledne objevil v okně své soukromé knihovny, aby udělil apoštolské požehnání *Urbi et Orbi* zástupům, shromážděným na náměstí sv. Petra i všem, kdo se účastnili liturgie prostřednictvím monodizí. Pro dojetí a utrpení však se mu nepodařilo pronést slova, jen rukou udělal znamení kříže a gestem odpověděl na pozdravy věřících. Toto gesto bezmocnosti, utrpení a otcovské lásky, stejně jako působivé ticho Petrova nástupce, zanechaly nesmazatelnou stopu v srdcích lidí celého světa.

I Svátý Otec byl touto událostí hluboce zdrcen. Poté, co se vzdálil od okna řekl: „Bylo by lépe, kdybych umřel, když nemohu konat svěřené poslání“, a hned dodal: „Buď vůle tvá ... *Totus tuus*“. Po ničem jiném v životě netoužil.

Nebál se smrti. Po celý život mu byl vůdcem Kristus a věděl, že jde k Němu. Během slavení Velkého Jubilea roku 2000 do své Závěti napsal: Prosím ho, aby mě odvolal, kdy

³¹ *L'Osservatore Romano*, 27. března 2005, str. 5.

On sám bude chtít. „Ať žijeme nebo umíráme, patříme Pánu ... jsme Pánovi“ (srv. Řím 14,8)³². Byl si vždy hluboce vědom, že člověk není na konci svého pozemského putování odsouzen k pádu do temnot, do existenční prázdnoty či do propasti nicoty, nýbrž je povolán k setkání s tím nejlepším z otců, jenž láskyplně přijímá do náručí svého syna, aby mu dal plnost života v Nejsvětější Trojici.

Vědom si toho, že se blíží čas jeho přechodu do věčnosti, rozhodl se po souhlasu lékařů neodcházet do nemocnice, ale zůstat ve Vatikáně, kde měl zajištěnu nezbytnou lékařskou péči. Chtěl trpět a zemřít ve svém domě, zůstat u hrobu apoštola Petra.

Poslední den života – v sobotu, 2. dubna - se rozloučil se svými nejbližšími spolupracovníky z římské kúrie. U jeho lůžka neustávala modlitba, na níž se on sám podílel, a to i přes vysokou horečku a naprostou slabost. Odpoledne v jednu chvíli řekl: „Nechte mne jít do Otcova domu“. Kolem 17 hodiny se recitovaly první Nešpory druhé velikonoční neděle, totiž neděle Božího milosrdenství. Čtení vyprávěla o prázdném hrobě a o Kristově zmrtvýchvstání, opakovalo se slovo: „Aleluja“.

Na závěr se recitoval hymnus *Magnificat* a *Salve Regina*. Svatý Otec několikrát spočinul pohledem na svém nejbližším okolí a na lékařích, kteří u něj bděli. Z náměstí, kde se shromáždily tisíce věřících, zvláště mladých, doléhalo volání: „Giovanni Paolo II“ a „Viva il papa!“. Naslouchal těmto slovům. Na stěně proti posteli Svatého Otce visel obraz trpícího Krista, spoutaného provazy: *Ecce Homo*, na nějž patřil po celou dobu své nemoci. Pohasínající oči

papeže spočívaly i na obrazu Czestochowské Madony. Na stolku, kde byla fotografie rodičů.

Kolem 20 hodiny předsedal Mons. Stanisław Dziwisz mši svaté z neděle Božího Milosrdenství. Spolu s ním koncelebrovali: kardinál Marian Jaworski, mons. Stanisław Ryłko, mons. Mieczysław Mokrzycki a otec Tadeusz Styczeń. Eucharistie se účastnil doktor Renato Buzzonetti, jeho spolupracovníci a sestry Služebnice Nejsvětějšího Srdce z papežského domu.

Zvlášť působivě zněla slova evangelia svatého Jana: „Ježíš přišel, stanul mezi nimi a řekl: „Pokoj vám!“, stejně tak i slova

³² L'Osservatore Romano, 8. dubna 2005, str. 3.

přímlybné modlitby: „Pane Ježíši, přijď, abys nám všem dal zaslechnout Svůj příslib, učiněný ve večeradle: „Pokoj vám!“. Všichni v této chvíli potřebujeme Tvou přítomnost“.

Ještě před obětováním udělil kardinál Marian Jaworski znovu Svatému Otci svátost Pomazání nemocných, a při svatém přijímání mu mons. Dziwisz podal Nejsvětější krev jako viatikum, posilu na cestě k životu věčnému. Za nějaký čas začaly Svatého Otce opouštět síly. Do ruky mu dali hořící svíci. V 21.37h Jan Pavel II. odešel z tohoto světa. Přítomní zpívali *Te Deum*. Se slzami v očích děkovali Bohu za dar osobnosti Svatého Otce a za jeho velký pontifikát.

ZÁVĚR

Jan Pavel II. přešel „z života do života“ v den zasvěcený Panně Marii – první sobotu v měsíci – a o liturgickém svátku Božího Milosrdenství. Tento přechod do věčnosti, jehož se účastnila celá lidská rodina, byl poslední katechezí Jana Pavla II., v níž vypověděl, že okamžiky utrpení a smrti je třeba prožívat ve světle víry, s křesťanskou láskou a nadějí, v naprosté odevzdanosti do vůle Boží a sloužit až do konce Církvi a spásy lidí.

Církev i svět slyšely a uchovaly v paměti tuto tichou katechezi, která byla vrcholem magistéria Božího služebníka. Toto naše zamyšlení bychom rádi ukončili úchvatným svědectvím, které vydal Benedikt XVI. v projevu k římské kúrii ve Vatikáně, 22. prosince 2005, u příležitosti výměny vánočních blahopřání: „Žádný papež nám nezanechal tolik textů jako nám zanechal on; žádný papež předtím nemohl, jako on, navštívit celý svět a mluvit tváří v tvář k lidem všech kontinentů. Ale, nakonec, jej postihla cesta utrpení a mlčení. (...) Svými slovy a činy nám Svatý Otec daroval velké věci; ale neméně významná je lekce, kterou nám dal z katedry utrpení a mlčení. Ve své poslední knize *Paměť a identita*³³ nám zanechal výklad utrpení, jež není teologickou či filozofickou teorií, nýbrž plodem, který uzrával během jeho osobního putování utrpením, jímž procházel posilován vírou v ukřižovaného Pána. Tento výklad, který ve víře vypracoval a který dával smysl jeho utrpení prožívanému ve spojení s utrpením Pána, promlouval skrze jeho mlčenlivou bolest a proměňoval ji ve velké poselství. Jak na začátku tak znovu na konci zmíněné knihy, se papež ukazuje jako hluboce zasažen děním moci zla, kterou nám v právě skončeném století bylo dáno zakusit dramatickým způsobem. Doslova říká: „Nešlo o zlo malého rozměru ... Bylo to zlo gigantických proporcí, zlo, jež se zmocnilo státních struktur, aby konalo svou ničivou činností, zlo povýšené na režim“³⁴. Je snad zlo nepřemožitelné? Je skutečně poslední mocí dějin? Kvůli zážitku zla, se otázka Vykoupení stala pro papeže Wojtylu podstatnou a ústřední otázkou života i jeho křesťanského myšlení. Existuje hranice, o kterou se moc zla tříští? Ano, existuje, odpovídá papež v této knize stejně jako ve své encyklice o Vykoupení. Moc, která staví mez zlu je Boží Milosrdenství. Proti násilí, proti okázalosti zla se v dějinách staví – jako Boží „naprosto jiné“, jako moc vlastní Bohu – Boží Milosrdenství. Beránek je silnější než drak, řekli bychom s Apokalypsou.

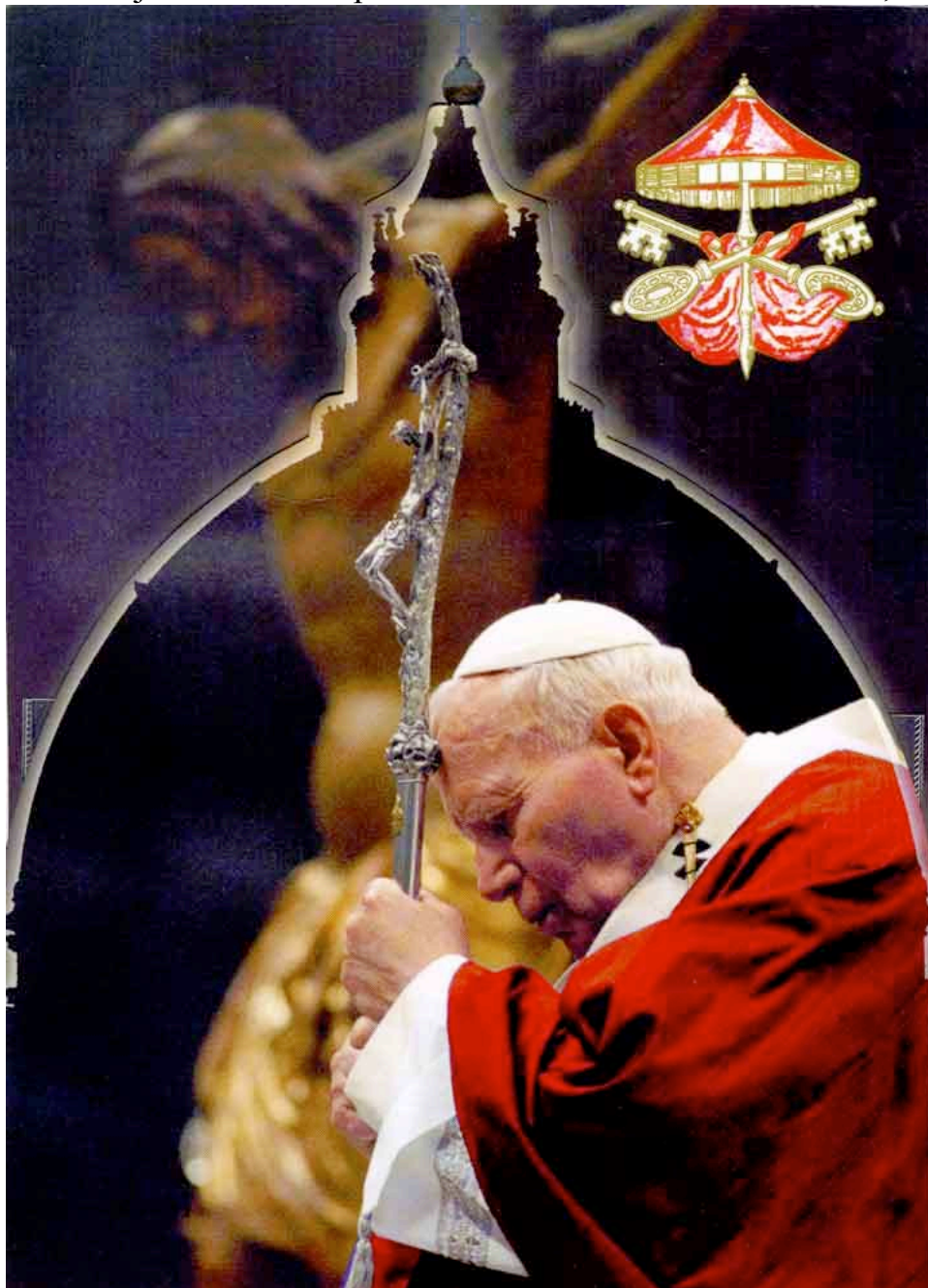
³³ Rizzoli, Milano 2005.

³⁴ Giovanni Paolo II., *Memoria e identità*, cit., str.198.

Na konci knihy, ve zpětném pohledu na atentát z 13. května 1981 a také na základě zkušenosti svého putování s Bohem, Jan Pavel II. tuto odpověď dále prohloubil. Mezi stanovená moci zla, moc, která je posledku přemůže, je – jak nám říká – Boží utrpení, utrpení Božího Syna na kříži:

„Utrpení ukřižovaného Boha není jen formou utrpení vedle ostatních ... Kristus tím, že

pro nás všechny trpěl, dal utrpení nový smysl, uvedl je do nové dimenze, do nového řádu: řádu lásky. ... Kristovo utrpení na kříži dalo utrpení radikálně nový smysl, proměnilo je zevnitř ... Utrpení spaluje a stravuje zlo plamenem lásky ... Každé lidské utrpení, každá bolest, každá slabost skrývá příslib spásy ... Zlo ... existuje ve světě i proto, aby v nás znovu probudilo lásku, která je sebedarováním ... tomu, kdo je navštíven utrpením ... Kristus je Vykupitel světa: 'Jeho ranami jsme uzdraveni' (Iz 53,5)³⁵. To všechno není pouhá učená teologie, ale vyjádření žité a v utrpení vyzrálé víry. Jistě, musíme dělat vše proto, abychom zmírnili utrpení a učinili přítrž bezpráví, z něhož

pramení utrpení nevinných. Nicméně, musíme také konat vše proto, aby lidé dokázali objevit smysl utrpení, aby tak byli schopni přijmout vlastní utrpení a spojit je s utrpením Kristovým. Takto splývá s vykupitelskou láskou a následně se stává silou proti zlu ve světě. Odpověď, která v celém světě zaznívala po smrti papeže, byla překvapivým projevem uznání za to, že ve své službě zcela nabídl Bohu pro svět; poděkováním za to, že ve světě plném nenávisti a násilí, nás znovu naučil milovat a trpět ve službě jiným; ukázal nám, takřka živého Vykupitele, Vykoupení, a dal nám jistotu, že zlo ve skutečnosti nemá ve světě poslední slovo³⁶.

/pokračování příště/

³⁵ *Tamtéž*, str. 198ss.

³⁶ *L'Osservatore Romano*, 23. prosince 2005, str. 4.

„JAK JEN SVĚT POTŘEBUJE POCHOPIT A PŘIJMOUT BOŽÍ MILOSRDENSTVÍ!“

Papež Benedikt XVI.

Navštívil minulou neděli římskou farnost Tor di Tre Teste a při této příležitosti se hned vrátil k Janu Pavlu II. V chrámu Otce veškerého milosrdenství, který si přál sám Wojtylu na památku Velkého Jubilea roku 2000, četl papež text, který jeho předchůdce připravil, pro Regina Coeli, 3. dubna 2005, na den své smrti:

„Drazí přátelé, toto tajemství (Božího milosrdenství) je zvlášť výmluvné ve vaší farnosti,

zasvěcené „Milosrdnému Bohu Otcí“. Přál si ji můj milovaný předchůdce Jan Pavel II. na památku Velkého Jubilea roku 2000, aby účinným způsobem zahrnovala význam této

mimořádné duchovní události. Když rozjímáme nad Pánovým milosrdenstvím, které se plně a definitivně zjevilo v tajemství kříže, vrací se mi v paměti text, který Jan Pavel II. připravil pro setkání s věřícími na neděli 3. dubna, na neděli *in Albis*. V Božím úradku bylo stanoveno, že nás má opustit právě o vigílii onoho dne,

v sobotu 2. dubna a proto nemohl pronést tato svá slova, která s radostí předkládám vám,

drazí bratři a sestry. Napsal toto: „Lidstvu, které se mnohdy zdá zbloudilé a ovládané mocí zla, egoizmu a strachu, vzkříšený Kristus nabízí dar své lásky, která odpouští, smiřuje a duši otvírá naději. Je to láska, která obrací srdce a dává mír“. A dodal: „Jak jen svět potřebuje pochopit a přijmout Boží milosrdenství!“ (*L'Osservatore Romano*, 4. dubna 2005).

MODLITBA ZA OBDRŽENÍ MILOSTI NA PŘÍMLUVU BOŽÍHO SLUŽEBNÍKA PAPEŽE JANA PAVLA II.

**Ó Nejsvětější Trojice,
děkujeme ti, žes církvi darovala papeže Jana Pavla II. a dala v něm zazářit
něžnosti svého otcovství, slávy Kristova kříže a jasu Ducha lásky.
Svou bezmeznou důvěrou v tvé nekonečné milosrdenství
a v mateřskou přímluvu Panny Marie
nám zosobnil obraz Ježíše, Dobrého Pastýře
a ukázal nám tak svatost jako vysoké měřítko řádného křesťanského života,
jako cestu k dosažení věčného společenství s tebou.
Na jeho přímluvu nám podle své vůle
uděl milost, o kterou vroucně prosíme,
v naději, že bude brzy přiřazen k počtu tvých svatých.
Amen.**

S církevním schválením
Kardinál CAMILLO RUINI
Generální vikář Jeho Svatosti pro Římskou diecézi

POŘAD BOHOSLUŽEB: 2. – 9. dubna 2006

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
NEDĚLE 2. dubna	2. 4. 2005 ZEMŘEL PAPEŽ JAN PAVEL II.	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Břetislava PETŘÍČKA a rodiče HROZOVY
	5. NEDĚLE POSTNÍ PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA	DRYSICE 9.30	za + Jana ŠOCE, sestru, rodiče, živou a + rodinu
		PODIVICE 11.00	za + rodiče AMBROZOVY a NAVRÁTILOVY
PONDĚLÍ 3. dubna	PONDĚLÍ PO 5. NEDĚLI POSTNÍ	PUSTIMĚŘ 17.00	REQUIEM za + papeže Jana Pavla II.
ÚTERÝ 4. dubna	ÚTERÝ PO 5. NEDĚLI POSTNÍ	PODIVICE 8.00	za + Marii VAVERKOVOU, rodiče a sourozence
STŘEDA 5. dubna	STŘEDA PO 5. NEDĚLI POSTNÍ	DRYSICE 16.30	POBOŽNOST KŘÍŽOVÉ CESTY
		DRYSICE 17.00	za živou a zemřelou rodinu POLÁCHOVU
ČTVRTEK 6. dubna	ČTVRTEK PO 5. NEDĚLI POSTNÍ	PUSTIMĚŘ 17.00	za + Ludmilu MACHOVOU a dvoje rodiče
PÁTEK 7. dubna	PÁTEK PO 5. NEDĚLI POSTNÍ	DRYSICE 8.00	za dar zdraví a ochranu Panny Marie pro celou rodinu
		PUSTIMĚŘ 16.30	POBOŽNOST KŘÍŽOVÉ CESTY
	PRVNÍ PÁTEK V MĚSÍCI	PUSTIMĚŘ 17.00	za Richarda a Andělu TRNAVSKÝCH, rodinu ŠÍRKOVU a SLANINOVU
		PODIVICE 17.00	POBOŽNOST KŘÍŽOVÉ CESTY
SOBOTA 8. dubna	SOBOTA PO 5. NEDĚLI POSTNÍ	PUSTIMĚŘ 11.00	SVÁTOST KŘTU: Tadeáš JELÍNEK
NEDĚLE 9. dubna	KVĚTNÁ NEDĚLE PŘINESTE SI RATOLESTI PUSTIMĚŘ: ZAČÁTEK LITURGIE V KAPLI SV. ANNY	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Josefa SNÍDALA
		DRYSICE 9.30	na poděkování Pánu Bohu za dar zdraví během 80 let života
		PODIVICE 11.00	za + Rudolfa POSPÍŠILA a dvě manželky
		PUSTIMĚŘ 14.00-16.00	VELIKONOČNÍ SV. SMÍŘENÍ /dva cizí zpovědníci/

ÚMYSLY APOŠTOLÁTU MODLITBY NA MĚSÍC DUBEN 2006

1. Aby mladí, hledající smysl života, byli chápáni, respektováni a provázeni s trpělivostí a láskou.
2. Aby mezi misionáři v celé církvi rostla touha po vzájemném sdílení a spolupráci.
3. Aby doba postní byla pro nás všechny příležitostí k smíření s Bohem a bližními.
4. Aby Panna Maria, nejvznešenější plod Vykoupení, podněcovala každého z nás k hlubší účasti na tajemství utrpení, smrti a zmrtvýchvstání svého Syna Ježíše.

L'OSSERVATORE ROMANO

Il più importante giornale cattolico italiano. Fondata nel 1920, ha sempre rappresentato la voce della Chiesa cattolica in Italia e nel mondo. È il giornale di riferimento per tutti i cattolici che vogliono conoscere la dottrina della Chiesa e la vita ecclesiale.

GIORNALE QUOTIDIANO

INDICAZIONE: ROMA

POLITICO RELIGIOSO

NON PAGA PER IL POSTO

Abbonamento	1997	1998	1999
Costo	7	12	12
Costo di acquisto	1	1	1
Costo di distribuzione	1	1	1
Costo di stampa	1	1	1
Costo di trasporto	1	1	1
Costo di gestione	1	1	1
Costo di pubblicità	1	1	1
Costo di altri servizi	1	1	1
Costo di altri prodotti	1	1	1
Costo di altri servizi	1	1	1
Costo di altri prodotti	1	1	1

Abbonamento: 1997, 1998, 1999

Costo di distribuzione

Costo di gestione

Oggi, sabato 2 aprile, alle ore 21.37 il Signore ha chiamato a Sé IL SANTO PADRE GIOVANNI PAOLO II

*Ci hai lasciati, Padre Santo,
Ti sei consumato per noi.
In quest'ora — per Te gloriosa, per noi
dolente — ci sentiamo abbandonati.*

*Ma Tu prendici per mano e guidaci
con quella Tua Mano che in questi mesi
si è fatta in Te anche parola.
Grazie, Padre Santo!*

in a.